# Perusopetuksen opetussuunnitelman paikalliset muutokset 21.10.2026 alkaen

## Vuosiluokat 1-2, 3-6 ja 7-9, ortodoksinen uskonto

### Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

### Sisältöalueet (1-2.lk)

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

S1 Paikallinen tarkennus 1.lk
Tutustutaan alustavasti ortodoksiseen kirkkovuoteen tapahtumaikonien sekä troparien kautta. Tutustutaan ortodoksiseen kirkkoon, sen esineistöön ja symboleihin, kuten ristiin, ikoniin, tuohukseen ja lampukkaan.

Tutustutaan ortodoksiseen rukouskäytäntöön ja rukousperinteeseen, kuten Herran rukoukseen, Herra armahda, Pyhä Jumala, Taivaallinen Kuningas ja pääsiäistropariin.
Tarkastellaan Pyhää Kolminaisuutta. Tutustutaan Jumalaan ja Jeesukseen Jumalan Poikana. Tutkitaan Jeesuksen elämää kirkkovuoden tärkeimpien juhlien ja ikonien kautta. Tutustutaan enkeleihin.
Tarkastellaan alustavasti Raamattua ja sen rakennetta. Tutustutaan ortodoksiseen pääsiäiseen, sen sanomaan ja sen vieton perinteisiin. Tarkastellaan virpomisperinnettä ortodoksisesta näkökulmasta.
Opetuksessa tarkastellaan tärkeimpien pyhien ihmisten elämää ja niiden merkitystä, esimerkiksi Pyhä Nikolaosta.
Tutustutaan omaan seurakuntaan ja sen työntekijöihin. Tarkastellaan alustavasti kirkkoa rakennuksena.
Tutustutaan alustavasti ehtoollisen mysteerioon.

S1 Paikallinen tarkennus 2.lk
Tarkastellaan ortodoksista kirkkovuotta tapahtumaikonien ja pyhien ihmisten ikonien sekä troparien kautta. Tuodaan esille, että ortodoksiseen kirkkovuoteen sisältyy arki- ja pyhäpäiviä sekä paastonaikoja kuten joulupaasto ja suuri paasto. Kirkkovuodesta tarkastellaan erityisesti teofaniaa ja palmusunnuntaita.
Tutustutaan kirkkoon rakennuksena, jossa on eri osia. Tarkastellaan kirkon esineistöä kuten kirkkolippua, analogia ja vainajienmuistelupöytää.
Ymmärretään, että on olemassa erilaisia ortodoksisia jumalanpalveluksia ja toimituksia, kuten liturgia ja hautajaiset. Tutustutaan ortodoksiseen rukouskäytäntöön ja rukousperinteeseen kuten Herran rukoukseen ja Jeesuksen rukoukseen. Käsitellään alustavasti ortodoksisen kirkon mysteerioita kuten kastetta ja mirhavoitelua.
Ymmärretään että Raamattu on kirkon kirja, joka jakaantuu Vanhaan ja Uuteen testamenttiin. Tutustutaan Raamatun sisällöistä erityisesti apostoleihin, evankeliumeihin ja niiden kirjoittajiin. Tarkastellaan Neitsyt Mariaa Jumalansynnyttäjänä. Tuodaan esille ortodoksinen nimipäiväperinne ja tutustutaan oppilaan omaan taivaalliseen esirukoilijaan.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

S2 Paikallinen tarkennus 1.lk
Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oman uskonnon lisäksi on olemassa muitakin uskontoja tai uskonnottomuutta ja että ne voivat esiintyä omassa perheessä ja luokassa. Opetuksessa tarkastellaan koulussa vietettäviä juhlia ortodoksisesta näkökulmasta.

S2 Paikallinen tarkennus 2.lk
Huomataan, että maailmanlaajuisen ortodoksisen kirkon sisällä on erilaisia perinteitä. Tutustutaan oppilaiden kohtaamiin uskontoihin ja kirkkoihin Suomessa ja maailmalla. Opetuksessa huomioidaan uskonnottomuus. Tutustutaan alustavasti juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon pääpiirteisiin. Opetuksessa tarkastellaan koulussa vietettäviä juhlia ortodoksisesta näkökulmasta.

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin

perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

S3 Paikallinen tarkennus 1.lk
Tutustutaan ortodoksiseen ihmiskäsitykseen luomiskertomuksen kautta. Aiheen käsittelyssä huomioidaan ortodoksisen kirkkovuoden alku ja Luomakunnan päivä. Korostetaan, että jokainen ihminen on arvokas sellaisenaan riippumatta taustastaan, taidoistaan tai muista ominaisuuksistaan. Ohjataan oppilasta pohtimaan valintojen tekemistä sekä omien tekojen vastuullisuutta ja ympäristön kunnioittamista. Opetuksessa tarkastellaan eettisiä kysymyksiä Raamatun kertomusten ja pyhien ihmisten elämän kautta, esimerkiksi Pyhä Nikolaos. Tutustutaan ortodoksiseen käsitykseen elämästä ja kuolemasta. Pohditaan huolenpitoa, toisesta välittämistä, anteeksiantamista ja -pyytämistä sekä rakkautta. Keskeinen teema on toisen ihmisen kunnioittaminen. Tarkastellaan ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta.

S3 Paikallinen tarkennus 2.lk
Opetuksessa tarkastellaan eettisiä kysymyksiä pyhien ihmisten elämän ja Raamatun kertomusten kautta, esimerkiksi Tuhlaajapoika ja Laupias Samarialainen. Keskeisiä teemoja ovat hyvä elämä, vastuu ympäristöstä ja omasta itsestä. Ymmärretään ortodoksisen paaston eettinen puoli kuten hyvän tekeminen. Pohditaan myös oppilaan omassa elämässä esiintyviä eettisiä teemoja kuten eriarvoisuutta, samanarvoisuutta ja avuliaisuutta. Tutustutaan omantunnon käsitteeseen. Ohjataan oppilasta pohtimaan omien tekojen vastuullisuutta sekä ympäristön kunnioittamista. Tarkastellaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta ja sen ilmenemistä lapsen omassa elämässä.

## Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain (1-2.lk)

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Paikallinen tarkennus 1.lk
T1 Oppilaassa herää mielenkiinto ortodoksisen uskonnon opiskelua kohtaan. Oppilas tietää oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T1 Oppilaassa herää mielenkiinto ortodoksisen uskonnon opiskelua kohtaan. Oppilas tuntee oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Paikallinen tarkennus 1.lk
T2 Oppilas tutustuu Raamattuun ja keskeisiin ortodoksisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin.

Paikallinen tarkennus 2. lk
T2 Oppilas tutustuu Raamatun kertomuksiin. Oppilas tunnistaa ortodoksisen uskonnon keskeisiä käsitteitä, kertomuksia ja symboleita.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Paikallinen tarkennus 1.lk
T3 Oppilas tutustuu ortodoksisiin tapoihin ja kirkkovuoden kiertoon. Oppilas tutustuu juhlien sisältöön ja niiden erilaisiin viettotapoihin.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T3 Oppilas tietää, miksi keskeisiä ortodoksisia juhlapyhiä vietetään. Oppilas tutustuu ortodoksisiin perinteisiin ja tapoihin.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Paikallinen tarkennus 1.lk
T4 Oppilas tietää, että on olemassa myös muita uskontoja kuin oma uskonto ja on olemassa myös muita katsomuksia.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T4 Oppilasta tutustuu alustavasti luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin. Oppilas osaa nimetä joitakin yhtäläisyyksiä ja eroja oman sekä toisen uskonnon tavoissa ja juhlaperinteissä.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Paikallinen tarkennus 1-2.lk
T5 Oppilas rohkaistuu kertomaan arkisista kokemuksistaan. Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan. Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisia ja kunnioittamaan heidän ajatuksiaan.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia.

Paikallinen tarkennus 1.lk
T6 Oppilas harjoittelee eläytymään toisen asemaan sekä pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. Oppilas harjoittelee tunnistamaan oikean ja väärän.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T6 Oppilas harjoittelee ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisia ajattelutapoja ja vakaumuksia. Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Paikallinen tarkennus 1.lk
T7 Oppilas osaa nimetä asioita, joista hän voi ottaa vastuuta omassa arjessaan. Oppilas pohtii kuinka hän voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirin hyvinvointiin.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T7 Oppilas pohtii kuinka hän voi omalta osaltaan vaikuttaa oman lähipiirin hyvinvointiin. Oppilas osaa nimetä joitakin tapoja, joilla hän voi huolehtia ympäristöstä ja luonnosta.

Sisältöalueet
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Paikallinen tarkennus 1.lk
T8 Oppilas rohkaistuu kertomaan omia mielipiteitään. Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisen kertomaa ja esittämään kysymyksiä. Oppilas tietää, että ihmiset voivat olla monista asioista eri mieltä.
Paikallinen tarkennus 2.lk
T8 Oppilas rohkaistuu kertomaan ja perustelemaan omia mielipiteitään. Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisen kertomaa ja esittämään kysymyksiä. Oppilas harjoittelee ymmärtämään myös eriäviä mielipiteitä.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

---

## Ortodoksinen uskonto
## Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman

uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

## Sisältöalueet (3.-6.lk)

S1 Suhde omaan uskontoon
Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

S1 Paikallinen tarkennus 3.lk
Oppilas ymmärtää ajan pyhittämisen käsitteen ja että ortodoksiseen kirkkovuoteen sisältyy arki- ja pyhäpäiviä.
Tarkastellaan kirkkovuoden juhlia tapahtumaikoneiden ja juhlatroparien kautta. Ymmärretään, että ortodoksisen kirkkovuoden juhlat voidaan jakaa pieniin ja suuriin juhliin. Tutustutaan tavallisimpiin kirkkoveisuihin kuten Totisesti on kohtuullista ja Iloitse Jumalanäiti. Syvennetään tietämystä ortodoksisesta rukouskäytännöstä ja rukousperinteestä tutustumalla muun muassa alkurukouksiin ja paastorukoukseen.
Tarkastellaan Raamatun Vanhaa ja Uutta testamenttia ortodoksisen uskonnon näkökulmasta. Oppilas tutustuu Jeesuksen opetuksiin ja ihmetekoihin. Tutustutaan Raamatun kertomusten vertauskuvauksellisuuteen. Harjoitellaan Raamatun käytön perusteita.
Tarkastellaan erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia. Tutustutaan liturgiaan ja ehtoollisen mysteerioon. Tutustutaan kirkollisiin toimituksiin kuten kodinpyhitykseen, kiitosrukoushetkeen ja panihidaan.

S1 Paikallinen tarkennus 4.lk
Oppilas ymmärtää ajan pyhittämisen käsitteen ja että ortodoksiseen kirkkovuoteen sisältyy arki- ja pyhäpäiviä. Syvennetään tietoa ortodoksisesta paastoista ja pääsiäisen ajan tapahtumista.
Tarkastellaan kirkkovuoden juhlia tapahtumaikoneiden ja juhlatroparien kautta. Syvennetään tietämystä ortodoksisesta rukouskäytännöstä ja rukousperinteestä. Syvennetään tietoa Raamatusta kirkon kirjana ja uskon lähteenä. Tarkastellaan Kristuksen elämää ja opetuksia evankeliumeissa. Harjoitellaan Raamatun käytön perusteita. Tarkastellaan Kristuksen kahta luontoa.
Tutustutaan mysteerioihin pääpiirteittäin, erityisesti katumuksen mysteerioon. Tarkastellaan hengellisen ohjauksen ja rippi-isän merkitystä.
Tutustutaan oman seurakunnan pyhiin ja niihin liittyviin kertomuksiin. Tutustutaan oppilaan suojeluspyhään.
Tutkitaan erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia. Tarkastellaan kirkkorakennuksen osia ja niihin liittyvää symboliikkaa. Tutustutaan kirkolliseen esineistöön. Opitaan ikonostaasin ja reliikin käsitteet. Tutustutaan myös jumalanpalvelusten toimitukseen liittyvään symboliikkaan kuten saattoihin.

S1 Paikallinen tarkennus 5.lk
Syvennetään tietoa kirkkomusiikista ja ikonitaiteesta uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä.
Tarkastellaan kirkkovuoden juhlia tapahtumaikoneiden ja juhlatroparien kautta. Opetuksessa tarkastellaan

erityisesti Kristuksen ja Jumalanäidin juhlia. Syvennetään tietoa pääsiäisestä sekä helatorstaista ja helluntaista.
Perehdytään Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään. Tarkastellaan Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutustutaan ortodoksisiin kirkkoisiin, pyhiin ihmisiin ja marttyyrin käsitteeseen. Tutustutaan pappeuden mysteerioon.
Syvennetään tietämystä ortodoksisesta rukouskäytännöstä ja rukousperinteestä tutustumalla muun muassa ehtooveisuun. Syvennetään tietoa ortodoksisen kirkon opista. Tutustutaan ortodoksisen kirkon uskontunnustukseen. Syvennetään tietoa Pyhästä Kolminaisuudesta.

S1 Paikallinen tarkennus 6.lk
Syvennetään käsitystä ajan pyhittämisestä. Tarkastellaan ortodoksista kirkkovuotta paastoineen. Syvennetään tietoa pääsiäisen ajan tapahtumista. Perehdytään erityisesti Lasaruksen lauantain ja pääsiäisen väliseen aikaan.
Syvennetään tietämystä ortodoksisen kirkon liturgiikasta. Ymmärretään, että kirkko on eukaristinen yhteisö. Tarkastellaan mysteerioita oppilaan omassa elämässä. Tutustutaan erityisesti ehtoollisen mysteerioon. Perehdytään ortodoksisen kirkon jumalanpalveluksiin. Tarkastellaan vigiliaa liturgiaa edeltävänä palveluksena. Tutustutaan liturgiaan ja paastoliturgiaan. Tutustutaan oman seurakunnan toimintaan ja toimijoihin. Syvennetään tietämystä ortodoksisesta rukouskäytännöstä ja rukousperinteestä kuten Jeesuksen rukous ja rukous ennen ehtoollista. Syvennetään tietämystä Raamatusta. Tarkastellaan Raamatun käyttöä ortodoksissa jumalanpalveluksissa pääpiirteissään. Syvennetään tietoa ortodoksisesta rukousperinteestä, kuten Jeesuksen rukous ja Rukous ehtoollisen edellä. Tutustutaan uskontunnustukseen, kirkkoisiin ja Pyhään Kolminaisuuteen Raamatussa.
Tutustutaan Suomen ortodoksiseen kirkkoon ja sen tunnuspiirteisiin. Tarkastellaan ortodoksisen kirkon diakoniatyötä ja lähetystyötä. Tutustutaan luostareihin ja tarkastellaan niitä myös uskon säilyttäjinä ja lähetystyön keskuksina. Tarkastellaan pyhiä ihmisiä kuten Pyhää Nikolaosta ja Karjalan valistajia.

S2 Uskontojen maailma
Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

S2 Paikallinen tarkennus 3.lk
Tarkastellaan pyhää ja arkea eri uskonnoissa ja kulttuureissa. Tutustutaan Suomen kansankirkkoihin ja oman koulun uskontoihin ja katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen. Tarkastellaan patriarkkakertomuksia Vanhassa testamentissa.
Tutkitaan ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa.

S2 Paikallinen tarkennus 4.lk
Perehdytään Abrahamin uskontoihin ja niiden syntyhistoriaan, opin yhteisiin piirteisiin ja pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan ortodoksista paastoa, pyhiä ihmisiä ja näkymätöntä maailmaa.
Tutustutaan lähialueen uskontoihin, mahdollisesti asiantuntijavierailijoiden ja vierailujen avulla. Tutkitaan ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa.

S2 Paikallinen tarkennus 5.lk
Tarkastellaan katolisuutta ja apostolisuutta kristinuskossa. Tarkastellaan ortodoksisuutta Suomessa, Euroopassa ja maailmassa eli globaalia ortodoksisuutta.
Tutustutaan lähiympäristön muihin uskontoihin ja kirkkoihin, erityisesti evankelisluterilainen ja

roomalaiskatolilainen. Syvennetään käsitystä ekumeniasta esimerkiksi ekumeeninen rukousviikko huomioiden. Tutkitaan ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa.

S2 Paikallinen tarkennus 6.lk
Tarkastellaan samankaltaisuutta ja erilaisuutta muissa kristillisissä perinteissä sekä juutalaisuudessa ja islamissa. Perehdytään uskontoihin nyky-Euroopassa ja niiden ilmenemiseen ihmisten arjessa. Tarkastellaan uskonnottomuutta, ateismia ja maallistumista. Tutustutaan marttyyreihin, luostareihin ja paastoihin kristinuskossa sekä muissa uskonnoissa.
Tutustutaan uskontodialogiin. Tutkitaan ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

S3 Paikallinen tarkennus 3.lk
Tutustutaan käsitykseen ympäristöystävälliseen ja ekososiaaliseen ajatteluun sekä kestävään elämään ortodoksisesta näkökulmasta. Pohditaan itsestä huolehtimiseen liittyviä asioita. Harjoitellaan yhteisön jäsenenä toimimista, toisen ihmisen huomioimista ja oman roolin ottamista vuorovaikutuksessa. Oppilasta ohjataan kehittämään keskustelutaitojaan. Tutustutaan some-etiikkaan.
Tarkastellaan 10 käskyä ortodoksisen uskonnon ja oppilaan oman elämän näkökulmasta. Tutustutaan eettisiin teemoihin Jeesuksen vertauksien kautta. Tarkastellaan elämää lahjana. Pohditaan tasa-arvoa ulkonäön ja menestyksen näkökulmasta. Tutustutaan Lapsen oikeuksien sopimukseen ja sen merkitykseen oppilaan omassa elämässä. Opetuksessa huomioidaan Lapsen oikeuksien päivä 20.11.

S3 Paikallinen tarkennus 4.lk
Tutustutaan ympäristöystävälliseen ja ekososiaaliseen ajatteluun sekä kestävään elämään ortodoksisesta näkökulmasta. Pohditaan epäitsekkyyttä. Harjoitellaan toisen ihmisen huomioimista ja omaa roolia vuorovaikutuksessa. Syvennetään keskustelutaitoja.
Käsitellään rakkauden kaksoiskäskyä. Pohditaan tasa-arvoa eri-ikäisten ihmisten ja terveyden näkökulmasta. Syvennetään Lapsen oikeuksien sopimukseen ja sen merkitykseen liittyvää tietämystä oppilaan omassa elämässä. Opetuksessa huomioidaan Lapsen oikeuksien päivä 20.11.

S3 Paikallinen tarkennus 5.lk
Tutustutaan ympäristöystävälliseen ja ekososiaaliseen ajatteluun sekä kestävään elämään ortodoksisesta näkökulmasta. Tarkastellaan filantropiaa, globaalia vastuuta ja pakolaisuutta. Käsitellään kultaista sääntöä. Tarkastellaan ortodoksista ihmiskäsitystä ja ihmisenä kasvua. Harjoitellaan toisen ihmisen huomioimista ja omaa roolia vuorovaikutuksessa. Syvennetään keskustelutaitoja.
Tarkastellaan ihmisoikeuksia eri uskonnoissa. Oppilasta ohjataan kunnioittamaan eri uskontojen edustajia ja heidän näkemyksiään. Pohditaan tasa-arvoa sukupuolisen tasa-arvon näkökulmasta. Käsitellään viihderiippuvuutta.

S3 Paikallinen tarkennus 6.lk
Syvennetään käsitystä ympäristöystävällisestä ja ekososiaalisesta ajattelusta sekä kestävästä elämästä ortodoksisesta näkökulmasta. Pohditaan hyvän tekemistä, erityisesti ortodoksisten paastojen ja paastorukouksen sisällön käsittelyn yhteydessä.
Tutustutaan vuorisaarnaan. Harjoitellaan toisen ihmisen huomioimista ja omaa roolia vuorovaikutuksessa. Syvennetään keskustelutaitoja. Tarkastellaan ihmisoikeuksia marttyyrien ja uskon puolustajien kautta. Pohditaan tasa-arvoa alueellisen ja sosioekonomisen eriarvoisuuden näkökulmasta. Tarkastellaan rasismia ja syrjäytymistä.

## Osaamisen arviointi (3.-6.lk)

Paikallinen tarkennus
Oppiaineen arviointi todistuksessa vuosiluokalla 3 on hyväksytty/hylätty.

Ortodoksisen uskonnon arviointiperusteet 4. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten ja kohtalaista osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kuusi varten

| Tavoitteet | Sisältö -alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Hyvä (8) osaaminen | Kohtalainen (6) osaaminen |
|---|---|---|---|---|
| 4. LK | | | | |
| T1<br>Oppilas perehtyy evankeliumikirjoihin ja Raamattuun kirkon kirjana ja uskon lähteenä sekä muihin pyhiin kirjoituksiin. | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito | Oppilas tuntee Raamatun, erityisesti Uuden testamentin, keskeisiä kertomuksia. Oppilas tuntee alustavasti Raamatun rakenteen. | Oppilas on tutustunut Raamatun, erityisesti Uuden testamentin keskeisiin kertomuksiin sekä Raamatun rakenteeseen. |
| T2<br>Oppilas tutustuu kirkon mysteerioihin sekä kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.<br>Oppilas tutustuu kirkon keskeisiin juhliin. | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito | Oppilas tunnistaa kirkon mysteerioita. Oppilas tunnistaa kirkon jumalanpalveluspaikkana sekä kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa.<br>Oppilas tunnistaa ortodoksisen kirkkovuoden tärkeimpiä juhlia. | Oppilas on tutustunut kirkon mysteerioihin sekä kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan.<br>Oppilas tietää ortodoksisen kirkkovuoden tärkeimpiä juhlia. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| T3<br><br>Oppilas tunnistaa kirkkorakennuksen ja jumalanpalvelusten symboliikkaa. | S1, S2 | Uskonnon kielen ja symbolien analysointi | Oppilas tunnistaa kirkkorakennukseen ja jumalanpalveluksiin liittyvää symboliikkaa. | Oppilas on tutustunut kirkkorakennuksen ja jumalanpalvelusten symboliikkaan. |
| T4<br><br>Oppilas opettelee etsimään tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen. | S1, S2 | Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa | Oppilas osaa alustavasti etsiä tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen. | Oppilas on harjoitellut etsimään tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen. |
| T5<br><br>Oppilasta tietää lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä. | S1, S2 | Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto | Oppilas tietää lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä. | Oppilas on tutustunut lähialueen uskontoihin ja uskonnollisiin yhteisöihin. |
| T6<br><br>Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteisiin. | S2, S3 | Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto | Oppilas tietää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä. | Oppilas on tutustunut juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteisiin. |
| T7<br><br>Oppilas ymmärtää kirkon pyhänä paikkana sekä tuntee kirkkokäyttäytymisen periaatteet.<br><br>Oppilas osaa yhdistää pyhän käsitteen mysteerioihin. | S1, S2, S3 | Uskonnon monilukutaito | Oppilas osaa yhdistää pyhän käsitteen mysteerioihin.<br><br>Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita (kuten mysteerioita) ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. | Oppilas osaa kertoa jotakin pyhänä pidetystä asiasta tai siihen liittyvästä tavasta, esimerkiksi kirkkorakennuksesta, ristinmerkistä tai ikonista. |
| T8<br><br>Oppilas käsittelee keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uudesta Testamentista | S1, S2, S3 | Etiikkaa koskeva tieto | Oppilas tuntee Uuden testamentin keskeisiä kertomuksia (Jeesuksen elämä, lähipiiri ja opetukset Jumalan huolenpidosta). Oppilas | Oppilas on tutustunut Uuden testamentin keskeisiin kertomuksiin sekä Isä meidän -rukoukseen. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| valittujen kertomusten ja arjen kokemusten avulla. | | | ymmärtää Isä meidän -rukouksen. | |
| T9<br>Oppilasta tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta. | S2, S3 | Ihmisoikeusetiikka | Oppilas on tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen ja sen merkityksen yksilön ja yhteisön näkökulmasta. | Oppilas on tutustunut YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta. |
| T10<br>Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja ortodoksista etiikkaa hyödyntäen. | S2, S3 | Eettinen pohdinta | Oppilas osaa arvioida toimintansa eettisyyttä ja tunnistaa oikean ja väärän. Oppilas tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä. | Oppilas tarvitsee vielä tukea arvioidessaan toimintansa eettisyyttä. Oppilas ei vielä tunnista moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä. |
| T11<br>Oppilas harjoittelee keskustelemaan, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja opettelee ottamaan toisen huomioon. | S1, S2, S3 | Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot | Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään. | Oppilas ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan epävarmasti. Oppilas kuitenkin osallistuu vuorovaikutustilanteisiin jonkin verran. |
| T12<br>Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. | S3 | - | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |
| | | | | |

Ortodoksisen uskonnon arviointiperusteet 5. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten ja kohtalaista osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kuusi varten

| Tavoitteet | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Hyvä (8) osaaminen | Kohtalainen (6) osaaminen |
|---|---|---|---|---|
| 5. LK | | | | |
| T1<br>Oppilas perehtyy varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittymisessä maailmanuskonnoksi. | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito | Oppilas tuntee varhaisen kristillisyyden merkityksen kristinuskon kehittymisessä maailmanuskonnoksi. | Oppilas on tutustunut varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittymisessä maailmanuskonnoksi. |
| T2<br>Oppilas perehtyy liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkiin ja ikonitaiteeseen.<br>Oppilas perehtyy kirkon juhliin. | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen,<br>uskonnon monilukutaito | Oppilas tuntee liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkia ja ikonitaidetta.<br>Oppilas on perehtynyt kirkon juhliin. | Oppilas on tutustunut liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkiin ja ikonitaiteeseen.<br>Oppilas on perehtynyt kirkon juhliin. |
| T3<br>Oppilas tunnistaa ja ymmärtää ortodoksisen ikonitaiteen, rukousperinteen sekä kirkkoveisujen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. | S1, S2 | Uskonnon kielen ja symbolien analysointi | Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta. | Oppilas ei vielä osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta. |
| T4<br>Oppilas harjoittelee kuvanlukemista kirkkotaiteessa ja kirkkoveisujen tekstien tulkitsemista. Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja pohtii | S1, S2, S3 | Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa | Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä ja harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta. | Oppilas tarvitsee tukea hakiessaan tietoa eri lähteistä ja harjoitellessaan arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| alustavasti tiedon luotettavuutta.<br><br>Oppilas osaa käyttää Raamattua. | | | | |
| T5<br><br>Oppilas tuntee kirkon synnyn vaiheita ja Suomen katsomuksellisia juuria ja nykytilaa. | S1, S2 | Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto | Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa. | Oppilas huomaa, että uskonnoilla on merkitystä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa. |
| T6<br>Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. | S2, S3 | Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto | Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä. | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä. |
| T7<br><br>Oppilas tutustuu pyhäköihin, luostareihin ja hautausmaihin sekä niiden merkitykseen pyhinä paikkoina.<br><br>Oppilas kertaa korrektin uskonnollisen käyttäytymisen periaatteet erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä hallitsee kunnioittavan käytöksen myös muita katsomuksia kohtaan.<br>Oppilas osaa kertoa pyhyyden merkityksestä eri uskonnoissa ja tuntee ortodoksiselle | S1, S2, S3 | Uskonnon monilukutaito | Oppilas osaa kertoa pyhyyden merkityksestä eri uskonnoissa ja tuntee ortodoksiselle uskonnolle pyhiä perinteitä, kuten Paavalin ja muiden apostolien toimintaa.<br><br>Oppilas osaa antaa esimerkin, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. | Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy: esimerkiksi kirkon ja tsasounan ero, juhlatroparien merkitys ja jokin juhlaikoni.<br><br>Oppilas osaa nimetä kaksi Suomessa toimivaa ortodoksista luostaria. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| uskonnolle pyhiä perinteitä. | | | | |
| T8<br>Oppilas tutustuu ortodoksisen kirkon keskeiseen eettiseen opetukseen. | S1,S2, S3 | Etiikkaa koskeva tieto | Oppilas tuntee ortodoksisen kirkon keskeistä eettistä opetusta. | Oppilas tunnistaa joitakin ortodoksisen kirkon keskeisiä eettisiä opetuksia. |
| T9<br>Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. | S2, S3 | Ihmisoikeusetiikka | Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. | Oppilas on tutustunut ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin yksilön ja yhteisön näkökulmasta. |
| T10<br>Oppilas tuntee arvo-käsitteen ja osaa yhdistää sen omaan ajatteluunsa.<br>Oppilas pohtii elämänkysymyksiinsä liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä vaikutusta kestävään tulevaisuuteen. | S2, S3 | Eettinen pohdinta | Oppilas osaa arvioida toimintansa eettisyyttä ja tunnistaa oikean ja väärän. Oppilas tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä.<br>Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. | Oppilas tarvitsee vielä tukea arvioidessaan toimintansa eettisyyttä. Oppilas tunnistaa alustavasti moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä.<br>Oppilas osaa kertoa joitakin arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. |
| T11<br>Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään. | S1, S2, S3 | Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot | Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään. | Oppilas ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan epävarmasti. Oppilas pyrkii osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin. |
| T12 | S3 | - | Ei vaikuta arvion tai arvosanan | Ei vaikuta arvion tai arvosanan |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. | | | muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. | muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |

Ortodoksisen uskonnon arviointikriteerit 6.vuosiluokan päätteeksi löytyvät jokaisen tavoitteen alta vuosiluokilta 3 – 6 kohdasta Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi. Huomaa, että 6.vuosiluokan arviointikriteerit on ilmoitettu jokaisessa tavoitteessa vuosiluokasta riippumatta.

## Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain (3.-6.lk)

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T1 Oppilas perehtyy Raamattuun ja pyhiin kertomuksiin sekä niiden opetuksiin ortodoksisesta näkökulmasta.
Oppilas perehtyy opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä sen keskeisiin oppeihin.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T1 Oppilas perehtyy evankeliumikirjoihin ja Raamattuun ortodoksisen kirkon kirjana ja uskon lähteenä sekä muihin pyhiin kirjoituksiin.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T1 Oppilas perehtyy varhaisen kristillisyyden merkitykseen kristinuskon kehittymisessä maailmanuskonnoksi.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T1 Oppilas tuntee Raamatun perusrakenteen ja ymmärtää sen merkityksen opin lähteenä sekä tuntee kirkkoisien opetuksia ja kristillisen opin muodostumisen.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. luokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta. |

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

| Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet |
|---|
| Oppilas tutustuu opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. |

Paikallinen tarkennus 3.lk
T2 Oppilas tutustuu kirkon jumalanpalvelusperinteeseen ja joihinkin mysteerioihin sekä keskeisiin rukouksiin. Oppilas tutustuu kirkkoon uskonnollisena rakennuksena. Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon keskeisiin juhliin.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T2 Oppilas tutustuu kirkon mysteerioihin sekä kirkkoon jumalanpalveluspaikkana, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon keskeisiin juhliin.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T2 Oppilas perehtyy liturgisen elämän peruspiirteisiin sekä kirkkomusiikkiin ja ikonitaiteeseen. Oppilas perehtyy ortodoksisen uskonnon keskeisiin juhliin.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T2 Oppilas tuntee liturgisen elämän peruspiirteet sekä osaa kertoa mysteerioista. Oppilas tutustuu luostariin pyhänä paikkana ja tuntee sen merkityksen. Oppilas perehtyy ortodoksisen uskonnon keskeisiin juhliin.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon pyhän kirjan tai keskeisen lähteen ja tunnistaa jonkin käsitellyistä kertomuksista tai opeista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavasta uskonnosta jonkin sen keskeisen opin ja kertomuksen. Oppilas osaa kertoa ohjatusti jotain kertomuksen merkityksistä tai tavoista tulkita sitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia kertomusten sisältöjä ja tulkintaa. Oppilas osaa kuvailla keskeisimpien oppien merkityksiä opiskeltavan uskonnon kannalta. |

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T3 Oppilas pohtii Raamatun kertomusten vertauskuvallisuutta sekä yleisimpien ortodoksisten tapojen sanatonta viestintää.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T3 Oppilas tunnistaa kirkkorakennuksen ja jumalanpalvelusten symboliikkaa.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T3 Oppilas tunnistaa ja ymmärtää ortodoksisen ikonitaiteen, rukousperinteen sekä kirkkoveisujen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.
Paikallinen tarkennus 6. lk
T3 Oppilas tunnistaa ortodoksisen uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja huomaa samankaltaisuutta ja erilaisuutta muissa kristillisissä perinteissä sekä juutalaisuudessa ja islamissa.

Sisältöalueet

S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L4 Monilukutaito

Arvioinnin kohde

Uskonnon kielen ja symbolien analysointi

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisen symbolin, vertauskuvan, kielikuvan tai väitteen. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa antaa esimerkin uskonnollisesta kielestä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa kertoa uskonnollisen kielen erityispiirteistä ja vertauskuvallisuudesta. |

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas harjaantuu etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T4 Oppilas harjoittelee Raamatun käyttöä, kuvanlukutaitoa ikonien avulla sekä harjoittelee etsimään tietoa erilaisista lähteistä.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T4 Oppilas opettelee etsimään tietoa mm. paikkakunnalla vaikuttavista uskonnollisista yhteisöistä monipuolisia lähteitä käyttäen.
Paikallinen tarkennus 5. lk
T4 Oppilas harjoittelee kuvanlukemista kirkkotaiteessa ja kirkkoveisujen tekstien tulkitsemista. Oppilas etsii tietoa monipuolisista lähteistä ja pohtii alustavasti tiedon luotettavuutta. Oppilas osaa käyttää Raamattua.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T4 Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan uskontoihin liittyvää uutisointia ja tutustuu ajankohtaisiin uskontoon liittyviin aiheisiin mediassa. Oppilas etsii uskontoon ja katsomuksiin liittyvää tietoa ja arvioi sen luotettavuutta.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L4 Monilukutaito
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa ohjatusti etsiä uskontoa koskevaa tietoa annetuista lähteistä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa etsiä uskontoa koskevaa tietoa useasta lähteestä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa käyttää hakemaansa tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa etsiä ja vertailla uskontoa koskevaa tietoa eri lähteistä sekä tehdä havaintoja lähteiden luotettavuudesta. |

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T5 Oppilas tietää Suomen suurimmat uskonnolliset yhteisöt ja omassa koulussa opetettavia katsomuksia.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T5 Oppilas tietää lähialueen uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T5 Oppilas tuntee kirkon synnyn vaiheita ja Suomen katsomuksellisia juuria ja nykytilaa.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T5 Oppilas tuntee pääpiirteittäin ortodoksisen kirkon olemuksen apostolisena ja katolisen yhteisönä.
Oppilas osaa kuvata eri uskontoja ja uskonnottomuutta Euroopassa.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin tai nykytilaan liittyviä piirteitä. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa esimerkkejä Suomen ja Euroopan uskonnollisista ja katsomuksellisista juurista tai nykytilasta. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa kertoa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta kulttuuriin ja yhteiskuntiin Suomessa ja Euroopassa. |

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T6 Oppilas tutustuu Abrahamin uskontojen syntyyn.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T6 Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteisiin.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T6 Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä sekä niiden keskeisiä suhteita.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteistä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa kertoa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksesta tai historiasta Euroopassa. |

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T7 Oppilas ymmärtää kirkon pyhänä paikkana sekä tuntee kirkkokäyttäytymisen periaatteet.
Oppilas tietää pyhän käsitteen ja osaa yhdistää sen uskontoon, kirkkorakennukseen ja uskonnon pyhiin teksteihin.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T7 Oppilas ymmärtää kirkon pyhänä paikkana sekä tuntee kirkkokäyttäytymisen periaatteet. Oppilas osaa yhdistää pyhän käsitteen mysteerioihin.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T7 Oppilas tutustuu pyhäköihin, luostareihin ja hautausmaihin sekä niiden merkitykseen pyhinä paikkoina.
Oppilas kertaa korrektin uskonnollisen käyttäytymisen periaatteet erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä hallitsee kunnioittavan käytöksen myös muita katsomuksia kohtaan. Oppilas osaa kertoa pyhyyden merkityksestä eri uskonnoissa ja tuntee ortodoksiselle uskonnolle pyhiä perinteitä.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T7 Oppilas syventää tietämystään pyhäköistä, luostareista ja hautausmaista sekä niiden merkityksestä pyhinä paikkoina. Oppilas tunnistaa sakramentteja tai niihin liittyviä pyhiä tapoja.
Oppilas kertaa korrektin uskonnollisen käyttäytymisen periaatteet erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa sekä hallitsee kunnioittavan käytöksen myös muita katsomuksia kohtaan.
Oppilas osaa kertoa pyhyyden merkityksestä eri uskonnoissa ja tuntee ortodoksiselle uskonnolle pyhiä perinteitä, kuten ortodoksista tapakulttuuria ja pyhiä mysteerioita.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Uskonnon monilukutaito

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä jonkin pyhänä pidetyn asian tai siihen liittyvän tavan. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa nimetä erilaisia pyhinä pidettyjä asioita ja kuvailla, millaisia tapoja niihin liittyy. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella. Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa kertoa, miten pyhyys voi ilmetä eri tavoin uskonnoissa. Käyttäytymiseen liittyvää tavoitteen osaa ei arvioida. |

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas ymmärtää, mitä tarkoitetaan pyhän käsitteellä sekä pyrkii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää. Hän tietää, miten toimitaan erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa sekä pyrkii käyttäytymään niissä asianmukaisesti ja kunnioittavasti.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T8 Oppilas tutustuu Vanhan Testamentin keskeiseen eettiseen opetukseen.
Oppilas käsittelee keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatusta valittujen kertomusten ja oman elämän kokemusten avulla.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T8 Oppilas käsittelee keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten ja arjen kokemusten avulla.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T8 Oppilas tutustuu ortodoksisen kirkon keskeiseen eettiseen opetukseen.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T8 Oppilas tunnistaa uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde
Etiikkaa koskeva tieto

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa tai osaa nimetä yksittäisen esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon eettisistä opetuksista tai uskontoja yhdistävistä eettisistä periaatteista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia uskontojen erilaisten eettisten periaatteiden soveltamista arjessa. |

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T9 Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T9 Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T9 Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T9 Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Ihmisoikeusetiikka

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä ihmisoikeuksia tai Lapsen oikeuksien sopimuksesta nousevia lapsen oikeuksia. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista tai muista ihmisoikeuksista. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpiiriinsä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia lapsen oikeuksiin ja muihin ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä yksilön ja yhteisön näkökulmista. |

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas harjaantuu arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T10 Oppilas pohtii ja arvioi tekemiään valintoja.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T10 Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja ortodoksista etiikkaa hyödyntäen.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T10 Oppilas tuntee arvo-käsitteen ja osaa yhdistää sen omaan ajatteluunsa.
Oppilas pohtii elämänkysymyksiinsä liittyviä valintoja ja arvoja niiden taustalla sekä vaikutusta kestävään tulevaisuuteen.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T10 Oppilas arvioi tekemiään valintoja ja pohtii toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Eettinen pohdinta

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä joitain toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja tai eettisiä valintatilanteita. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas tunnistaa eettisiä periaatteita. Oppilas osaa kertoa esimerkkejä eettisistä valintatilanteista ja antaa niihin ratkaisuvaihtoehtoja. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta. Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia omia valintojaan ja eettisiä valintatilanteita arvojen, erilaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista. |

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas harjoittelee keskustelemaan eettisistä kysymyksistä sekä kehittää ajattelu- ja dialogitaitojaan.

Paikallinen tarkennus 3.lk
T11 Oppilas harjoittelee keskustelemaan, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan.
Paikallinen tarkennus 4.lk
T11 Oppilas harjoittelee keskustelemaan, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja opettelee ottamaan toisen huomioon.
Paikallinen tarkennus 5.lk
T11 Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas harjoittelee perustelemaan omia näkemyksiään.
Paikallinen tarkennus 6.lk
T11 Oppilas osaa ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan ja ottaa toisen huomioon. Oppilas perustelee omia näkemyksiään.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L4 Monilukutaito
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon arviointikriteerit 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa kuunnella muita ja ilmaista jollain tavoin ajatuksiaan. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas ottaa osaa yhteiseen keskusteluun ja ilmaisee itseään rakentavasti. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas huomioi muut keskusteluun osallistujat ja osaa perustella omia näkemyksiään. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa keskustella vastavuoroisesti sekä pohtia ja rakentaa omia näkemyksiään vuorovaikutuksessa muiden kanssa. |

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas saa valmiuksia muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomustaan, itsetuntoaan ja luottamusta elämäänsä.

Paikallinen tarkennus 3.-6.lk
T12 Oppilaalla on valittujen työtapojen kautta mahdollisuus muodostaa ja vahvistaa myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään.

Sisältöalueet
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Lisätietoa
Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

---

## Ortodoksinen uskonto

## Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.
Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen

ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9
Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.
Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

## Opetuksen sisältöalueet (7.-9.lk)

S1 Suhde omaan uskontoon
Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S1 Paikallinen tarkennus 7.lk
Perehdytään Kirkon syntyvaiheisiin: alkuseurakuntaan, apostolien lähetystyöhön ja marttyyrikirkkoon. Tutustutaan jakautumattomaan alkukirkkoon, suureen skismaan ja kirkon jakaantumiseen. Tarkastellaan Kirkon opin muotoutumista ja erityisesti Nikealais-Konstantinopolilaisen uskontunnustuksen syntyä.
Oppilas saa käsityksen Traditiosta ortodoksisen opin perustana.
Opetuksessa tarkastellaan Raamattua ortodoksisen uskonnon näkökulmasta. Tutustutaan Raamatun syntyyn ja sisällön muotoutumiseen sekä Raamatun käyttöön liturgisesti ja yksilön elämässä. Oppilas tutustuu diakoniaan lähimmäisenrakkauden muotona. Opetuksessa tarkastellaan alkukirkon diakoniaa ja marttyyriutta.

S1 Paikallinen tarkennus 8.lk
Tarkastellaan Suomen ortodoksisen kirkon historiaa ja nykyaikaa. Perehdytään hiippakunnan ja seurakunnan käsitteisiin. Tarkastellaan Suomen ortodoksista kirkkokuntaa osana Ekumeenista patriarkaattia. Oppilas ymmärtää, että Suomen ortodoksinen kirkko on osa globaalia, maailmanlaajuista Kirkkoa.
Oppilas tutustuu pappeuteen ortodoksisen kirkon mysteeriona. Tarkastellaan pappeuden eri asteita ja niiden ominaispiirteitä. Tutustutaan ortodoksisiin kirkollisiin toimijoihin ja järjestöihin.

S1 Paikallinen tarkennus 9.lk
Tutustutaan ajan pyhittämiseen ortodoksin elämässä. Perehdytään ortodoksiseen kirkkovuoteen. Oppilas ymmärtää ortodoksisten paastojen merkityksen osana ihmisenä kasvua. Tutustutaan ortodoksiseen rukousperinteeseen ja mysteerioihin.

S2 Uskontojen maailma
Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S2 Paikallinen tarkennus 7.lk
Opetuksessa perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja paikalliskirkkoihin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa tuodaan esille kristillisten kirkkojen eri suuntauksia. Tutustutaan maailmanuskonnoista juutalaisuuteen ja islamiin.

S2 Paikallinen tarkennus 8.lk
Tutustutaan maailmanuskonnoista hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen. Perehdytään niihin liittyviin tapoihin ja symboleihin. Opetuksessa nostetaan esille mediasta nousevia ajankohtaisia uskonnollisia aiheita. Tarkastellaan uskonnon ilmenemistä taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Opetuksessa käsitellään ortodoksista luostariperinnettä ja asketismia. Tarkastellaan hengellisen ohjauksen roolia ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa.

S2 Paikallinen tarkennus 9.lk
Tutustutaan Kiinan ja Japanin uskontoihin. Perehdytään luonnonuskontoihin, uudempiin uskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja ateismiin. Pohditaan uskontoja maailman politiikassa. Ohjataan oppilasta huomaamaan ihmisenä kasvu osana muita uskontoja. Käsitellään taiteen roolia eri uskonnoissa. Tarkastellaan kirkkotaidetta ortodoksisen opin ilmentäjänä.

S3 Hyvä elämä
Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

S3 Paikallinen tarkennus 7.lk
Opetuksessa pohditaan oikeaa ja väärää, lähimmäisenrakkautta, toisen auttamista ja diakoniaa. Korostetaan epäitsekkyyttä, sitoutumista ja luottamusta.

Oppilas ymmärtää mysteerioiden merkityksen ortodoksin elämässä. Opetuksessa tarkastellaan syntiä ja katumusta sekä kasteen ja mirhavoitelun mysteerioita.
S3 Paikallinen tarkennus 8.lk
Pohditaan omien eettisten valintojen vaikutuksia. Tutustutaan ihmisoikeuksiin ortodoksisesta näkökulmasta.
S3 Paikallinen tarkennus 9.lk
Pohditaan elämän tarkoitusta sekä elämän ja kuoleman kysymyksiä ortodoksisesta näkökulmasta. Tutustutaan kestävään elämäntapaan ja bioetiikkaan. Oppilasta ohjataan omien eettisten valintojen ja niiden vaikutusten pohdintaan ja perustelemiseen. Tarkastellaan vapauden ja vastuun käsitteitä ortodoksisesta näkökulmasta. Tarkastellaan maailman luomista ortodoksisen uskonnon näkökulmasta mutta myös eri uskonnoista ja luonnontieteistä käsin.
Ohjataan oppilasta kohtaamaan erilaisia ihmisiä työelämässä ja vapaa-ajalla. Tarkastellaan seurustelun ja perheen käsitteitä ortodoksisen perinteen valossa.

## Osaamisen arviointi (7.-9-lk)

Ortodoksisen uskonnon arviointiperusteet 7. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kahdeksan varten sekä kohtalaista osaamista kuvaavaa sanallista arviota / arvosanaa kuusi varten

| Tavoitteet | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen | Kohtalainen/arvosanan kuusi osaaminen |
|---|---|---|---|---|
| T1 Oppilas tunnistaa ortodoksisen tradition vaikutuksen kulttuuriin perinteisissä ortodoksissa maissa. Oppilas huomaa ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutuksen. Oppilas pohtii luterilaisuuden ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutusta. | S1, S2 | Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa | Oppilas osaa tunnistaa ortodoksisen tradition vaikutuksen kulttuuriin perinteisissä ortodoksissa maissa. Oppilas tiedostaa ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutuksen. Oppilas osaa pohtia luterilaisuuden ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutusta. | Oppilas on tutustunut ortodoksisen tradition vaikutukseen perinteisten ortodoksimaiden kulttuureissa. Oppilas on tutustunut ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutukseen. |
| T2 Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja pohtii tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen. Oppilas syventää tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä sekä tutustuu niiden käyttöön | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen | Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja osaa pohtia tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen. Oppilas on syventänyt tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä sekä on tutustunut niiden käyttöön | Oppilas on tutustunut kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaan sekä kehitykseen ja osaa avustetusti pohtia tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen. Oppilas on syventänyt tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä ja tutustunut niiden käyttöön |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| jumalanpalveluselämässä. | | | jumalanpalveluselämässä. | jumalanpalveluselämässä. |
| T3 Oppilas tietää Suomessa vaikuttavia uskontoja ja tunnistaa uskontojen merkityksen ihmisille sekä uskonnottomuuden katsomuksellisena valintana. Oppilas perehtyy kristinuskon ilmenemiseen eri kirkoissa.<br>Oppilas syventää tietojaan juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen. | S2 | Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen | Oppilas tietää Suomessa vaikuttavia uskontoja ja osaa tunnistaa uskontojen merkityksen ihmisille sekä uskonnottomuuden katsomuksellisena valintana. Oppilas on perehtynyt kristinuskon ilmenemiseen eri kirkoissa.<br>Oppilas on syventänyt tietojaan juutalaisuudesta ja islamista ja osaa pohtia niiden yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen. | Oppilas on tutustunut Suomessa vaikuttaviin uskontoihin ja uskontojen merkitykseen ihmisille sekä uskonnottomuuteen katsomuksellisena valintana. Oppilas on tutustunut kristinuskon ilmenemiseen eri kirkoissa.<br>Oppilas on syventänyt tietojaan juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen. |
| T4 Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä.<br>Oppilas pohtii alustavasti uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan. | S1-S3 | Uskonnon ja kulttuurin lukutaito | Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja. Oppilas osaa tunnistaa niitä median eri lähteistä.<br>Oppilas osaa alustavasti pohtia uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan. | Oppilas osaa nimetä joitakin ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja ja tunnistaa avustettuna niitä median eri lähteistä. |
| T5 Oppilas ymmärtää tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa.<br>Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä tekstejään.<br>Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä. | S1, S3 | Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot | Oppilas ymmärtää tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa.<br>Oppilas on tutustunut juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä tekstejään.<br>Oppilas on harjoitellut mediakriittisyyttä. | Oppilas on tutustunut tieteen ja uskonnon väliseen eroon Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa.<br>Oppilas on tutustunut juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä tekstejään.<br>Oppilas on harjoitellut mediakriittisyyttä. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| T6 Oppilas perehtyy kristinuskon ja erityisesti ortodoksisen uskon etiikan perusteisiin ja pohtii sen suhdetta ihmisoikeuksiin.<br>Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. | S3 | Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka | Oppilas on perehtynyt kristinuskon ja erityisesti ortodoksisen uskon etiikan perusteisiin. Oppilas osaa pohtia sen suhdetta ihmisoikeuksiin.<br>Oppilas on tutustunut juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja osaa pohtia niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. | Oppilas on tutustunut kristinuskon ja erityisesti ortodoksisen uskon etiikan perusteisiin ja osaa avustettuna pohtia sen suhdetta ihmisoikeuksiin.<br>Oppilas on tutustunut juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja osaa avustettuna pohtia niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. |
| T7 Oppilas pohtii uskonnon merkitystä yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä.<br>Oppilas tutustuu uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta. | S1, S3 | Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti | Oppilas osaa pohtia uskonnon merkitystä yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä.<br>Oppilas on tutustunut uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta. | Oppilas tietää uskonnon merkityksen yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä.<br>Oppilas on tutustunut uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta. |
| T8 Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.<br>Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja.<br>Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa. | S1, S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas osaa pohtia ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.<br>Oppilas osaa pohtia opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja.<br>Oppilas osaa arvioida toisten vaikutusta omiin valintoihinsa. | Oppilas on tutustunut ihmisyyteen kuuluvien elämänkysymysten pohdintaan.<br>Oppilas on tutustunut opetuksen sisällöistä nousevien, eettisten, ajankohtaisten teemojen pohdintaan.<br>Oppilas tutustunut siihen, kuinka toiset voivat vaikuttaa omiin valintoihin. |
| T9 Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.<br>Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja | S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas osaa tutkia omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.<br>Oppilas osaa pohtia opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja | Oppilas osaa avustettuna tutkia omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia.<br>Oppilas osaa avustettuna pohtia opetuksen sisällöistä nousevien eettisten |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| kestävään elämäntapaan. | | | kestävään elämäntapaan. | kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan. |
| T10 Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta etenkin omassa ryhmässä, koulussa ja lähiympäristössään. | S1-S3 | | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |

Ortodoksisen uskonnon arviointiperusteet 8. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa arvosanaa kahdeksan varten sekä kohtalaista osaamista kuvaavaa arvosanaa kuusi varten

| Tavoitteet | Sisältö-alueet | Arvioinnin kohteet oppiaineessa | Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen | Kohtalainen/arvosanan kuusi osaaminen |
|---|---|---|---|---|
| T1 Oppilas pohtii ortodoksisen ja luterilaisen perinteen vaikutusta oman lähipiirinsä elämään. Oppilas pohtii uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa. | S1, S2 | Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa | Oppilas osaa pohtia ortodoksisen ja luterilaisen perinteen vaikutusta oman lähipiirinsä elämään. Oppilas osaa pohtia uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa. | Oppilas tietää, että ortodoksinen ja luterilainen perinne vaikuttavat oman lähipiirin elämässä. Oppilas on tutustunut uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutuksiin Euroopassa ja muualla maailmassa. |
| T2 Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä. Oppilas hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja pohtii ajan pyhittämisen merkitystä itselleen. | S1 | Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen | Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä. Oppilas osaa hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja osaa pohtia ajan pyhittämisen merkitystä itselleen. | Oppilas hahmottaa Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tietää jossain määrin Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä. Oppilas hahmottaa osittain kirkkovuoden kierron ja osaa pohtia ajan pyhittämisen merkitystä itselleen. |
| T3 Oppilas ymmärtää uskontojen ulottuvuuksien | S2 | Maailmanuskontojen ja erilaisten | Oppilas ymmärtää uskontojen ulottuvuuksien | Oppilas tiedostaa jossain määrin uskontojen ulottuvuuksien |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| merkityksen ja vaikutuksen näkyvästi kulttuuria muovaavina elementteinä. Oppilas tunnistaa Aasian uskontoja ja tarkastelee niiden vaikutusta länsimaiseen kulttuuriin. Oppilas pohtii Aasian uskontojen yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen. | | katsomusten tunteminen | merkityksen ja vaikutuksen näkyvästi kulttuuria muovaavina elementteinä. Oppilas tunnistaa Aasian uskontoja. Oppilas osaa tarkastella niiden vaikutusta länsimaiseen kulttuuriin. Oppilas osaa pohtii Aasian uskontojen yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen. | merkityksen ja vaikutuksen näkyvästi kulttuuria muovaavina elementteinä. Oppilas tunnistaa joitakin Aasian uskontoja ja osaa jossain määrin tarkastella niiden vaikutusta länsimaiseen kulttuuriin. Oppilas on tutustunut Aasian uskontojen yhteisiin ja eroaviin piirteisiin suhteessa |
| T4 Oppilas osaa nimetä Aasian uskontojen tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä. Oppilas havainnoi ja opettelee tulkitsemaan tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa. | S1-S3 | Uskonnon ja kulttuurin lukutaito | Oppilas osaa nimetä Aasian uskontojen tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä. Oppilas havainnoi ja tulkitsee tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa. | Oppilas on tutustunut Aasian uskontojen tapoihin ja symboleihin ja osaa avustettuna tunnistaa niitä median eri lähteistä. Oppilas osaa alustavasti havainnoida ja tulkita joitakin tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa. |
| T5 Oppilas harjoittelee erottamaan vakaumuksellisen tekstin tieteellisestä kielestä. Oppilas tutustuu monipuolisesti erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja pohtii kriittisesti niiden vaikuttavuutta. Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä. | S1, S3 | Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot | Oppilas osaa erottaa vakaumuksellisen tekstin tieteellisestä kielestä. Oppilas on tutustunut monipuolisesti erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja osaa pohtia kriittisesti niiden vaikuttavuutta. Oppilas on harjoitellut mediakriittisyyttä. | Oppilas on harjoitellut vakaumuksellisen tekstin erottamista tieteellisestä kielestä. Oppilas on tutustunut joihinkin erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja osaa alustavasti pohtia niiden vaikuttavuutta kriittisesti. Oppilas on harjoitellut mediakriittisyyttä. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| T6 Oppilas pohtii ortodoksista ihmiskäsitystä ja ihmisoikeusetiikan opetusta ihmisarvosta.<br>Oppilas perehtyy Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. | S3 | Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka | Oppilas osaa pohtia ortodoksisen ihmiskäsityksen ja ihmisoikeusetiikan opetusta ihmisarvosta.<br>Oppilas on perehtynyt Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja osaa pohtia niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. | Oppilas on tutustunut ortodoksiseen ihmiskäsitykseen ja ihmisoikeusetiikan opetukseen ihmisarvosta.<br>Oppilas on tutustunut Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja osaa jossain määrin pohtia niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan. |
| T7 Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä.<br>Oppilas pohtii Aasian uskontojen merkitystä yksilön elämässä.<br>Oppilas tutustuu ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin. | S1, S3 | Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti | Oppilas ymmärtää, että uskonto on yksi yksilön valintoihin vaikuttava tekijä.<br>Oppilas osaa pohtia Aasian uskontojen merkitystä yksilön elämässä.<br>Oppilas on tutustunut ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin. | Oppilas tietää, että uskonto on yksi yksilön valintoihin vaikuttava tekijä.<br>Oppilas on tutustunut Aasian uskontojen merkitykseen yksilön elämässä.<br>Oppilas on tutustunut ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin. |
| T8 Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.<br>Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja ja arvioi omaa suhdettaan niihin.<br>Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa. | S1, S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas osaa pohtia ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.<br>Oppilas osaa pohtia opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja ja arvioida omaa suhdettaan niihin.<br>Oppilas osaa arvioida toisten vaikutusta omiin valintoihinsa. | Oppilas tiedostaa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.<br>Oppilas on osallistunut joidenkin opetuksen sisällöistä nousevien, eettisten, ajankohtaisten teemojen pohdintaan.<br>Oppilas on pohtinut toisten vaikutusta omiin valintoihinsa. |
| T9 Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtii niiden vaikutusta hyvinvointiin. | S2, S3 | Eettinen ajattelu | Oppilas osaa tutkia omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtia niiden | Oppilas tietää, että on valintoihin liittyviä eettisiä ulottuvuuksia ja että ne voivat vaikuttaa hyvinvointiin. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan. | | | vaikutusta hyvinvointiin. Oppilas osaa pohtia opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan. | Oppilas osaa avustettuna pohtia joitakin opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan. |
| T10 Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta ympärillään ja erilaisissa verkkoympäristöissä. | S1-S3 | | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. | Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia. |

## Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain (7.-9-lk)

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T1 Oppilas tunnistaa ortodoksisen tradition vaikutuksen kulttuuriin perinteisissä ortodoksissa maissa. Oppilas huomaa ortodoksisen perinteen ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikutuksen. Oppilas pohtii luterilaisuuden ja suomalaisen kulttuurin vuorovaikusta.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T1 Oppilas pohtii ortodoksisen ja luterilaisen perinteen vaikutusta oman lähipiirinsä elämään.
Oppilas pohtii uskontojen ja kulttuurin vuorovaikutusta Euroopassa ja muualla maailmassa.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T1 Oppilas tunnistaa ja osaa eritellä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta ortodoksisissa, muissa kristillisissä ja ei-kristillisissä kulttuureissa.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arvioinnin kohde
Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa. |

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

| Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet |
|---|
| Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä. |

Paikallinen tarkennus 7.lk
T2 Oppilas ymmärtää kristinuskon ja kirkon syntyhistoriaa sekä kehitystä ja pohtii tämän vaikutusta ortodoksisen kirkon kehitykseen.
Oppilas syventää tietämystään Raamatusta ja muista uskon lähteistä sekä tutustuu niiden käyttöön jumalanpalveluselämässä.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T2 Oppilas ymmärtää Suomen ortodoksisen kirkon historiaa idän ja lännen välissä ja tuntee Suomen ortodoksista kirkkoa nykypäivänä.
Oppilas hahmottaa kirkkovuoden kierron kokonaisuudessaan ja pohtii ajan pyhittämisen merkitystä itselleen.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T2 Oppilas perehtyy ortodoksiseen uskonoppiin ja pohtii uskon merkitystä itselleen. Oppilas ymmärtää opin, liturgisen elämän ja kirkollisen taiteen yhteyden.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta. |

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T3 Oppilas tietää Suomessa vaikuttavat uskonnot ja tunnistaa uskontojen merkityksen ihmisille sekä uskonnottomuuden katsomuksellisena valintana. Oppilas perehtyy kristinuskon ilmenemiseen eri kirkoissa. Oppilas syventää tietojaan juutalaisuudesta ja islamista sekä pohtii niiden yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T3 Oppilas ymmärtää uskontojen ulottuvuuksien merkityksen ja vaikutuksen näkyvästi kulttuuria muovaavina elementteinä.
Oppilas tunnistaa Aasian uskontoja ja tarkastelee niiden vaikutusta länsimaiseen kulttuuriin. Oppilas pohtii Aasian uskontojen yhteisiä ja eroavia piirteitä suhteessa kristinuskoon ja erityisesti ortodoksisuuteen.

Paikallinen tarkennus 9.lk
T3 Oppilas ymmärtää uskontoja yhdistäviä ja erottavia opetuksia ja käsitteitä sekä pohtii uskontojen ulottuvuuksien vaikutusta kulttuuriin. Oppilas tunnistaa uskonnottomuuden eri muotoja.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen. |

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T4 Oppilas osaa nimetä ortodoksisen perinteen, kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä.
Oppilas pohtii alustavasti uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T4 Oppilas osaa nimetä Aasian uskontojen tapoja ja symboleja ja tunnistaa niitä median eri lähteistä.
Oppilas havainnoi ja opettelee tulkitsemaan tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T4 Oppilas tuntee uskonnollista taidetta ja tunnistaa sen vaikutuksen kulttuuriin.
Oppilas pohtii uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan ja tulkitsee erilaisia tapoja, symboleja ja uskonnollisia aiheita yhteiskunnassa sekä kulttuurissa.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L4 Monilukutaito
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Uskonnon ja kulttuurin lukutaito

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa. |

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia näkemyksiään.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T5 Oppilas ymmärtää tieteen ja uskonnon välisen eron Raamatun ja muiden pyhien tekstien tulkinnassa.
Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin tapoihin tulkita pyhiä tekstejään.
Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T5 Oppilas harjoittelee erottamaan vakaumuksellisen tekstin tieteellisestä kielestä. Oppilas tutustuu monipuolisesti erilaisiin uskonnollisiin teksteihin ja pohtii niiden vaikuttavuutta. Oppilas harjoittelee mediakriittisyyttä.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T5 Oppilas tunnistaa vakaumukseen vaikuttamaan pyrkivää argumentaatiota ja harjoittelee arvioimaan uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa arvioida lähteitä kriittisesti.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L4 Monilukutaito
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde
Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään. |

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T6 Oppilas perehtyy kristinuskon ja erityisesti ortodoksisen uskon etiikan perusteisiin ja pohtii sen suhdetta ihmisoikeuksiin.
Oppilas tutustuu juutalaisuuden ja islamin eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T6 Oppilas pohtii ortodoksista ihmiskäsitystä ja ihmisoikeusetiikan opetusta ihmisarvosta.
Oppilas perehtyy Aasian uskontojen eettisiin periaatteisiin ja pohtii niiden suhdetta ihmisoikeuksiin ja kristilliseen etiikkaan.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T6 Oppilas perehtyy ortodoksisen eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin ja ortodoksiseen ihmiskuvaan.
Oppilas etsii eroja ja yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisestä opetuksesta.
Oppilas pohtii ja analysoi ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.

Sisältöalueet
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde
Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin. |

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T7 Oppilas pohtii uskonnon merkitystä yhtenä ihmisen valintoihin vaikuttavana tekijänä.
Oppilas tutustuu uskontojen sisäisiin ja välisiin konflikteihin maailmanhistoriassa kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin osalta.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T7 Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä. Oppilas pohtii Aasian uskontojen merkitystä yksilön elämässä. Oppilas tutustuu ekumeniaan Suomessa ja uskontojen väliseen globaaliin dialogiin.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T7 Oppilas perehtyy ortodoksisen eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin ja ortodoksiseen ihmiskuvaan. Oppilas etsii eroja ja yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisestä opetuksesta. Oppilas pohtii ja analysoi ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Arvioinnin kohde
Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa. |

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T8 Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja. Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T8 Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevia, eettisiä, ajankohtaisia teemoja ja arvioi omaa suhdettaan niihin. Oppilas arvioi toisten vaikutusta omiin valintoihinsa.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T8 Oppilas pohtii keskeisiä ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä omien arvojensa ja ortodoksisen kirkon opetuksen pohjalta. Oppilas hankkii tietoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä ja pohtii ja arvioi omien arvojensa suhdetta niihin. Oppilas arvioi toisten, ulkopuolisten vaikutusmahdollisuuksia omiin valintoihinsa.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Arvioinnin kohde
Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin. |

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä. |

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T9 Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T9 Oppilas tutkii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja pohtii niiden vaikutusta hyvinvointiin. Oppilas pohtii opetuksen sisällöistä nousevien eettisten kysymysten yhteyttä hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T9 Oppilas arvioi ja osaa perustella omien eettisten valintojensa vaikutuksia omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

Sisältöalueet
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Arvioinnin kohde
Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

| Arvosana | Osaamisen kuvaus |
|---|---|
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 | Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 | Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 | Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. |
| Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 | Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. |

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Paikallinen tarkennus 7.lk
T10 Rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta etenkin omassa ryhmässä, koulussa ja lähiympäristössään.
Paikallinen tarkennus 8.lk
T10 Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta ympärillään ja erilaisissa verkkoympäristöissä.
Paikallinen tarkennus 9.lk
T10 Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Sisältöalueet
S1 Suhde omaan uskontoon
S2 Uskontojen maailma
S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet
L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Lisätietoa
Ei käytetä arvosanan muodostamisen perustana. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.